

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 48.

Indúlt Bétsből, Kedden, December' 14-dikén, 1830.

L e n g y e l O r s z á g.

Varsó Dec. 1 napján. (a' Burkus Státus-Ujságból) Nov. 29-kén reggel még tsendesség uralkodott nálunk, de este 7 óra tájban hirtelen híre fut a' városban, hogy két lovas Orosz Test Örző Regementek a' Katona-Oskola nevendékeivel és a' Lengyel gyalogságnak néhány Kompániáival verekednek 's hartzolnak. A' tsata véres volt, sokan el estek mind a' két részről; az Orosz lovas Test Örző Regementek hátra vonultak, és a' lengyel katonaságnak egy része a' Belvedere Kir. Kastélynak fordult, de a' hol Ő Ts. Mggát Cesarevits Constantin Nagy Hertzéget — többé nem találta. Ugyan azon pillantásban (estvéli 7 óra tájban) nagy Marsot vertek, minden itt lévő Seregek fegyverben állottak; 's tsak hamar nyilván való lett, hogy a' Varsói nép magát a' lengyel katonasággal egyesíteni akarja. Már 8 órakor beváltak törve a' fegyvertár kapui, és osztogatták a' fegyvert a' népnek. A' hartz és tsata egész éjszaka tartott viradtik. A' Volhyniai Regement és a' lengyel Gárda-granatérosoknak egy része Generalis Zymirski alatt a' nagy gyakorló piatzra kiállott; a' Litthau test örző regementnek hát-rálni kellett. A' legyel gárda-Vadász regement Generalis Kurnatovski alatt, a' hartzban részt nem veve. A' Márton- és Karmelita-Klastromban lévő

Országrajait a' fogságból kibotsáttották. — A' mennyire eddig tudva van, el estek ez éjjeli hartzban Generalis Gendre Gener. Fensch és Vice-Elölülő Lubovidzki (mind hárman a' Belvedere Kastélynál); Hadi Minister Generalis Haucke Oberster Meczisevski, Generalis Blumer, Generalis Potocki és Gen. Trenbiki (a' Királyi Helytartó Palotánál); rabságba estek Gener. Redel és Gener. Bontems; Essakow és Engelman Generalisok magokat megadták. Lengyel Generalis Lovicki is elesett, de az ő halálát tévedés okozta. Midőnti. egy (lengyel) örkatona néki kiáltana, magát megnevezte, de nevét hibásan értették és földre terítették. — Tegnap (30-dikén) az Elölülő Status Minister Grófs'obolevski és Finantz Minister Hertzeg Lubecki a' következő Nyilatkozatást adták ki:

„Ő Fgének a' Tsászárnak és Lengyel Királynak I Miklósnak nevében. A' sürgető környüállásoknak tekintetéből az Igazgatótanáts felszóllítja közös munkásságra magához a' következő személyeket: Senator Vajda Czartoryski Adám Hertzéget, Senator Vajda Radziwill Mihály Hertzéget, Senator Castellan Kochanovski Mihályt, Senator Castellan Gróf Patz Lajost, Senatusi Titoknok Niemcevicz Juliánt és Generalis Chlopic-

cki J ó's e f e t. K ö l t V a r s ó b a n N o v. 30-
k á n 1850."

A' V a r s ó i l a k o s o k t e g n a p (30-dik-
b a n) e g é s z n a p f e g y v e r b e n á l l o t t a k, é s
d é l u t á n a' N e m z e t i g á r d a e l k e z d t e, G r ó f
L u h i e n s k i a l a t t, m a g á t o r g a n i z á l n i.
A' K e r e s k e d ő k b o l t j a i z á r v a v o l t a k. A'
l e n g y e l l o v a s é s g y a l o g r e g e m e n t e k h e z,
k i k a' k ü l ö m b ő z ő V a j d a s á g o k b a n f e k ü s z -
n e k, p a r a n t s o l a t o k m e n t e k, h o g y m i -
n é l e l é b b V a r s ó h o z j ö j j e n e k. A' v á r o s -
n a k f ő b b ú t s z á i b a n á g y ú k v a n n a k k i s z e -
g e z v e; a z i t t f e l v ő S e r e g e k n e k f ő v e z é r -
s é g é t G e n e r a l i s C h o p i c k i á l t a l v e t t e.
A z O r s z á g o s a d ó s s á g o k n a k a m o r t i s a t i o -
j á r a ú g y e l ő B i z t o s s á g, a' B a n k v a g y o n á t
e l p e t s é t e l v e a' p o l g á r o k n a k é s h o n n y i
k a t o n a s á g n a k e g y e n e s ő r i z e t e a l á h e l y -
h e z t e t t e.

A' V a r s ó i S t a t u s - U j s á g D e c.
1 n a p j á r ó l, í r j a: „M i d ő n m i a' t e g n a p i
n a p n a k t ö r t é n e i t a' K ö z ö n s é g g e l k ö z -
l e n i a k a r n á n k, n y o m t a t ó i n k a t (a' m ű -
h e l y b e n) n e m t a l á l t u k, m i v e l a z o k m i n d -
n y á j a n a' n é p m o z g á s n á l v o l t a k. E z o k -
b ó l U j s á g u n k n a k t e g n a p i l e v e l e m e g n e m
j e l e n h e t e t t. — 29 i k b e n e s t v é l i 9 ó r a k o r
a' n é p k e z é b e n m á r s o k e z e r p u s k á k,
p i s t o l y o k é s k a r d o k f o r o g t a k. T ö b b
G e n e r a l i s o k, k i k r e g e m e n t j e i k k e l a' t s e n -
d e s s é g e t h e l y r e á l l í t a n i t ö r e k e d t e k, r é s z -
s z é r é n t e l e t e k, r é s z s z e r é n t h á t r a n y o -
m a t t a t t a k. L e g t ű z e s e b b é s v é r e s e b b v o l t
a' t s a t a a z A l l é b a n é s a' S á n d o r t e m -
p l o m á n á l. A' B e l v e d e r i K a s t é l y é s
a' L o v a s K a s z á r n y a e l p u s z t í t t a t o t t. A'
v a d á s z t e s t ő r z ő (l e n g y e l) r e g e m e n t a'
S z á s z p i a z t o t é s a' t r o m b i t a - ú t -
s z á t e l f o g l a l v á n, e z á l l á s á t r e g g e l i g
m e g t a r t o t t a; a k k o r a' n é p e g y z á s z l ő -
t a r t ó n a k v e z é r l é s e a l a t t a' r e g e m e n t e t
m e g l á m a d t a é s a' v á r o s n a k é j s z a k i r é -
s z é b ó l o d a j ö t t l o v a s A r t i l l é r i a s e g í t s é -
g e v e l h á t r a v e r t e. A' r e g e m e n t n e k k i -
l e l l e t t m e n n i a' v á r o s b ó l a z O r o s z S e -

r e g e k k e l e g y ű t t, k i k m i n e k u t á n n a p a -
r a n t s o l a t o t v e t t e k, h o g y t ö b b é a' n é p e t
n e b á n t s á k, V a r s ó b ó l m i n d n y á j a n k i -
t a k a r o d t a k. — A z a l a t t m i g e' v é r e s t ö r -
t é n e t e k e s t e k, a z ú t s z á k o n s o k a s z s z o -
n y o k a t l e h e t e t t l á t n i, k i k f e g y v e r t r a -
g a d v á n a' n é p t s o p o r t h o z s i e t t e k. A' b o l -
t e k t e g n a p z á r v a á l l o t t a k, d e m a a z ú j
P o l i t z i a - f ő t i s z t n e k W e n g r z e c k i U r -
n a k p a r a n t s o l a t j á b ó l i s m e t m e g u y í t t a t -
t a k. A' k ö z b á t o r s á g n a k m e g ő r i z é s e a z
ú j o n n a n á l l í t o t t N e m z e t i g á r d á r a v a g y o n
b í z v a. E b b e n a' p i l l a n t á s b a n, a' k a t o n a -
s á g o n k í v ű l, 30,000 e m b e r (m i n d e n -
f e l e r e n d b ő l) á l l f e g y v e r b e n. — A z ú j
I g a z g a t ó t a n á t s, t e g n a p t a r t o t t a e l s ő Ü l e -
s e t a' K í r á l y i H e l y t a r t ó p a l o t á b a n, é s a'
k ö v e t k e z ő N y i l a t k o z t a t á s t b o t s á t á k i:

„L e n g y e l e k! A' t e g n a p i e s t v é n e k
é s a' m u l t é j s z a k á n a k n e m k e v é s -
b é s z o m o r ú m i n t v á r a t l a n t ö r t é n e i
a z I g a z g a t ó s z é k e t a r r a i n d í t o t t á k, h o g y
m a g á h o z ú j, s o k s z o r o s e r d e m e k á l t a l
j e l e s s z e m é l y e k e t v e n n e f e l, é s H o z z á -
t o k a' k ö v e t k e z ő N y i l a t k o z t a t á s t i n t é z -
n é: Ő T s. M g g a C e s a r e v i t s N a g y
H e r t z e g a z O r o s z S e r e g e k n e k m i n d e n
t o v á b b i b e l e a v a t k o z t a t á s t m e g t í l t o t t, m e r t
t s a k m a g o k n a k a' L e n g y e l e k n e k s z a b a d
H a z á j o k s í j a i n a k m e g h a s o n l o t t e l m é i t ú j -
r a e g y e s í t e n i. D e a' L e n g y e l n e k n e m
s z a b a d k e z é t t e s t v é r j e v é r e v e l m e g f e r -
t é z t e t n i. E p p e n i l l y k e v é s s é f o g a' N é k -
t e k t z e l o t o k l e n n i, h o g y a' V i l á g n a k e g y
P o l g á r i h á b o r ú s z o m o r ú k é p é t a d j á t o k.
E g y e d ű l a' m é r s e k l é s a z, m e l l y r ó l a t o k
a' g y á s z o s b a j t e l f o r d í t h a t j a, m e l l y n e k
s z e l e n é l á l l a t o k. T é c j e t e k a z é r t v i s z s z a
a' r e n d r e é s t s e n d r e, é s m i n d e n i n d u l a -
t o s f e l h á b o r o d á s o k m u l j a n a k e l a' r e t -
t e n e t e s é j s z a k á v a l, m e l l y a z o k a t f á t y o -
l á v a l f e d t e i s. E m l é k e z z e t e k a' j ö v e n d ő -
r e é s a' T i a n n y i r a s z o r o n g a t t a t v a l é v ő
H a z á t o k r a. T á v o z t a s s a t o k e l m i n d e n t, a'
m i a n n a k l é t e l é t k o t z k á z t a t h a t j a. M i p e -

dig igyekezni fogunk, a' köz bátorság-
nak és az Országnak adott Constitucio-
nalis szabadságoknak feltartása által kö-
telességünket betölteni. Költ Varsóban
Nov. 30-kán, 1850. Az Igazgató Tanács
Elölülője Gróf Sobolevski. Hg Czartoryski
Adám. Hg Lubecki Xaver. Hg Radzivilly
Mihály. Rochanovski Mihály. Gróf Patz
Lajos. Niemcevicz Julian.

A' követek Házának mostan itt lévő
tagjai, a' nép és a' hatóság kívánsá-
gainak tekintetéből, egy előterjesztést
küldöttek az Igazgatótanátszhoz, melly-
ben annak történt megváltozásával elé-
gedetlenségeket jelentik. Ennek követ-
kezésében Hg Lubecki az igazgatás-
ból kilépett; megmaradtak: Hg Czartoryski
Adám, Hg Radzivilly Mihály, Gróf Patz,
Senator Rochanovski, Senator Niemcevicz,
és Generalis Chlopicki; kikhez járultak
Gróf Ostrovski, Rastellan, Dembovski
és Lelevel. — A' tsendesség az
éjjel 2 óra tájban helyre állott, és az-
olta puska lövést nem hallani. Minthogy
ebben a' pillantásban a' Statust semmi
veszedelem nem fenyegeti, a' fegyvernek
és puskapornak kiosztogatása felben sza-
kasztatott. Az itt maradt Orosz Familiák
a' Nemzeti gárda oltalmába ajánlva
vagnak. —

Varsó Dec. 4-kén. (a' Burkus Sta-
tus-Ujságból). A' városban, legalább
külsőképpen, a' legnagyobb tsendesség
uralkodik. A' Bank újra megnyílt és fi-
zetéseit folytatja. Az új Igazgatótanács
és Cesarevits Nagy Hertzeg' között
estek ugyan külömbféle lépések és pró-
bák a' közeledésnek és megegyezésnek
megszerzésére — nevezetesen Dec. 2-
kán az Igazgató tanátsnak 4 tagjai a'
Nagy Hertzegnek főhadi szállására ki-
is mentek — de még eddig mind hijjá-
ban. A' lengyel vadász testőrző Rege-

ment, és a' lengyel gyalogságnak né-
melly csapatjai; kik elsőben Cesarevits
Nagy Hertzeg' mellett maradtak, most
már vissza jöttek Varsóba és a' hív-
ség esküvését itt nyilvánosan letették. A'
Nagy Hertzeg' tegnap 11 órakor, az
Orosz Ts. Seregeket vezérelvén, Go-
ra városán keresztül Brzesclitev-
ski felé (és így az Országból kifelé) meg-
indult. — A' mostani Lengyel Ország-
nak, oda értvén azomban az Orosz Or-
szággal az előtt egyesítve lévő lengyel
tartományokat is, minden férfiúi lakosai
15 és 45. esztendőök között fegyverfogás-
ra fel szállítottak; és a' fő vezérség ha-
tártalan hatalommal Chlopicki Gene-
ralisnak adattatott. Az Igazgató tanács-
ban újra változás esett, de fejévé Hg
Czartoryiski Adám megmaradt. —
Tegnap a' következő nyomtatott jelen-
tés volt Varsóban a' közönséges helye-
ken kiszégezve:

1) Ő Ts. Mgga a' Nagy Hertzeg bi-
zonyítja, hogy a' parantsolatja alatt ál-
ló Seregekkel a' várost megtámadni, nem
volt tzelja. Ha az ellenségeskedésnek új-
ra elkellene kezdődni, annak 48 órá-
val előbb ki kell hirdetni lenni.

2) Ő Ts Mgga a' történt dolgokat
Ő Felségének a' Tsászárnak és Király-
nak kegyelmébe és feledékenységébe
ajánlani fogja.

3) Ő Ts. Mgga bizonyítja, hogy a'
Litthau táborseregnek nem adott
parantsolatot az Országba való bėjöve-
telre.

4) A' foglyoknak szabadon kell bo-
tsáttatni.

Éppen most halljuk a' hirt, hogy
a' zendülés tegnap Kalisban is kiütött.
A' Kozákok a' határszélnél kivetkeztet-
tek fegyvereikből, és a' város Komman-
dánsa fogságba tétetett. Vélctlen ott ter-
mettek t. i. nagyszámú lengyel nemesek,
kik az Oroszokat részszerent elkerget-

ték; részszerént fegyvereiktől megfosztották.

(Mind ezek, a' mint látni való, csak töredék és homályos tudósítások, melyekből a' Lengyelek felzúdulásának okát és tzelját ki venni még eddig nem lehet.)

V a r s ó. Dec. 7-dikén. Az ideigvaló Kormányzék, melly Dec. 4 dikén az előtte volt Országos Tanátsot felváltotta, minden hadi erőnek teljes hatalmú fővezérévé C l o p i c k i Generált nevezte ki. Minthogy ennek mind személyes Charactere, mind főtisztsege nagyon kitűnő volt, a' Klubba öszveállott úgynevezett patrioták gyűlölségek tárgyává lett, azt gondolván, hogy ök ez által elvesztik az Ország ügyébe további befolyásokat. Egy a' Klubtagjai közül C l o p i c k i Generált Dec. 5-dikén e' borzasztó szemrehányásokkal támadá meg, úgy hogy azoknak hallására hirtelen gutaütés nemű változás érte. Ezt a' nép, melly a' Prov. Kormányzék palotája előtt öszvesereglett, megtudván, úgy felháborodott, hogy az egész Klub veszedelemben forgott. Magához jöven az alatt a' Generál, közönséges had vizsgálatot rendel, hogy a' népet letsendesítse. — Az öröm mellyel a' Generál fogadtatott 's a' seregnek hozzá való hívsége, egy rendkívülvaló lépésre vették ötet, hogy az által minden meghasonlást elfojtson. Felment tehát a' Kormányzék ülésébe 's ön hatalmával az ideigleni Kormányzékot elörlötte 's magát határtalan hatalmú Dictatornak kijelentette, melly Dictátorságot csak az ideigleni Kormányzék által Dec. 18-kára öszvehívott Országgyűlés kezébe fogna letenni. Egyszó sem támadt ellene.

A' **V a r s ó i U j s á g** kiadta a' Dictator Proclamatióját, mellyben ezt a' népnek, és katonaságnak tudtára adja; jelentvén, hogy ezt a' hatalmat csak a' ha-

za veszedelmének szempillantásaiban veszi fel egy néhány napra, 's ezen végzi: **Eljén a' H a z a.** — Első parantsolatja a' volt, hogy egy nyomtató műhely birtokosa se merjen név nélkül akarmit is kinyomtatni; és az írónak igazi nevéért tartozik kezes lenni. Az eddigvaló ideigleni Kormányzékot meghagyta a' Dictator; belső dolgokra ügyelő Hivatálnak.

M a r o k k ó.

T a n g e r Nov. 9-kén Az Austriai Ts. K. Követség, minekutánna M u l e y A b d e r - R a h m a n Szultántól Nov. 30-kán bútsút veve, Mequinezből Nov. 1-ső napján, vissza indult és 8-dikban T a n g e r b a megérkezett, hol a' reájok várakozó Austriai hadihajó már több napok óta vas-matskán feküdt. Minek előtte a' Követség Mequinezből eljöne, Minister B e n d r i s meglátogatta a' Ts. K. Kiküldötteket, és által adta nékik azt a' Nyilatkoztatást, mellyben a' Marokkói Udvar megégyezik, hogy kivételképpen a' Dániai Királyi Consul (ki most S c h u s b o c Úr) egyszersmind az Austriai Consuli dolgoknak gondját is vihesse.

B ú r k ú s O r s z á g.

A' **Burkus Status Ujság** Dec. 8-káról írja: „A' Lengyel Országai sajnálkozásra méltó történetek Ö Fgét a' Királyt arra indították, hogy a' határszé-
li tartományokban katonai rendszabásokat tételne, mellyek egyfelől bent a' roszzs gondolkozásuaknak fellázzadását megakadályoztassák, más felől a' lakosokat a' felzúduló (lengyel) tsoportoknak gonosz beütéseitől megóvják. Ennél fogva Ö Fge az egész 5 dik tábor Osz-tálynak, P o s e n b a n 's a t. és a' Heleti

Burkus Országban, Pomeraniában és Si-leziában fekvő 1-ső, 2-dik és 6-dik tábor osztálynak megnevelését parantsolta, és a' kömmandírozó Generalisokhoz a' szükséges utasításokat és meghatalmazásokat elküldötte.

N a g y B r i t a n n i a.

(Folytatása Gróf Grey beszédjének a' Felső Ház Nov. 22-iki Ülésében.)

Ök még nem tudnak mindent, mert csak három órája mióta Ministerek, egyebet tehát annál nem mondhat, hogy szakadatlan gondot fognak fordítani mindenre, valamint az Országnek valóban terhes és gondot adó állapota kiván; Első törekedéseik azomban mindenek előtt a' szükségletnek enyhítését fogják tzelozni. A' Ministerek egyébaránt erősen feltették magokban, hogy a' kitsapongásokat és bekezevarásokat, akárhol és akármikor történtek vagy történjenek legyen is, szoros keménységgel elnyomják, — szoros keménységgel, mert ez a' legelső eszköz ellenük. — Az Országos költségekben és Kiadásokban, mindent a' mi szükséges megtartunk, és semmit a' mi nem egyáltalában szükséges, meg nem engedünk. A' kémellés fő dolog a' mi szemeinkben; már is eltöröltettek némelly Költség kiadások, mellyek eddig Minister-Változások szokásban voltak. A' mi a' Külső politikát illeti, az idegen Országok dolgaiba való Nem-avatkozás principiuma mellett, mellyet ő és tisztitársai minekelötte Ministerekre lettek volna oltalmaztak, ezután is megmaradnak; a' közönséges bekésségnek feltartását nagy kötelességeknek esmerik, és törekedni fognak mindent elhárítani a' mi azt megzavarhatná. Imé Mylords! — így rékeszté be szavait — ezek azok a' tzelzások, ezek a' principiumok, mel-

lyekkel az új Igazgatás elő áll; szándékainknak kivitelében számot tartunk a' Királynak, a' Parlamentnek és az Országnek bizodalma-ra és segítségére.

Az Alsó-Háznak ugyan az napi Ülésében hasonlóan sok nézők gyültek fel. A' Ház tekintete nem kevésbé megfordult és megváltozott, mint hajdan midön Canning első Minister levé. A' kik eddig az Oppositio padjain ültek, általmentek a' más Oldalra, és a' volt Ministerek s azoknak barátjai foglalták el padjaikat. Peel Ur éppen azon a' helyen ül, hol ez előtt Brougham Ur szokott ülni. — Egyébaránt az új Ministerek jelen nem valának, és semmi nevezetes dolog nem jöve fel.

A' Nov. 23-diki Ülésben, midön Spring-Rice Ur felhozná, hogy a' Felső Házba hívatott Lord Brougham helyébe új választásnak kell kiráttatni, Croker Ur felállván monda: A' nevezett híres férfiú ez előtt nyoltzad nappal azt a' nyilatkoztatást tevé itt a' Házban, hogy ő az új Ministeriumnak tagja nem lehet. Ugyan azon híres férfiú azt szokta mondani, hogy Anglia Ministercinek Charactere egyik részét teszi Anglia kitseinek; a' mit ha alkalmaztatni kell egyes Ministerekre, mennyivel inkább kell kiváltképpen egy Lord Cancellariusra, ki a' Király lelkiismeretének őrzője, és a' kinek sokkal inkább mint másnak tisztának kell lenni a' ravasz patvarkodásnak minden gyanújától. A' Felső Házba hívatott érdemes Ur ezen viseletének megmagyarázására szükség vagyon a' világosításra. Annak is szeretné továbbá ő (Croker Ur) okát tudni, miért nem tegnap jelentetett meg az új választásnak szükségessége? Mentsegül az nem szolgálhat, hogy az új Lordnak Patense még nem volt megkészítve, mert az Elölülői helyet a' Felsőházban amaz érdemes Ur, tsakugyan

elfoglalta, és bár ha nagyon sietett is, a' mint látszik, az új és fényes hivatalt felöltözni: az még is bizonyos, hogy az (Alsó-) Házat egy ilyen dologról nem tudósítani tiszteletlenség. A' Házat e' dolog nagyon meglepte, világosítást varannál fogva amaz említett nyilatkozatás felől, melly ha csak pusztán fenyegetődzés volt az új első Minister ellen, vagy a' nagyon tsekélynek tartott hivattal való kínálás *) által megbántott hiúságnak kifakadása, úgy kevés bizodalmat önt az emberbe a' Ministerium eránt, melly magát ilyen fenyegetődzés által mégis meg hagyja ijesztetni. — Mackintosh Ur felállott barátja védelmére. „Az érdemes és törvénytudó Lord Characterének — így szólt, — nints szüksége mentőbeszédre az előtt a' gyülekezet előtt, mellynek ő olly sok ideig díze és dísekedése volt. Szolljon érette esmeretes ékesenszóllása, szorgalma, ügyessége; én csak arról a' bosszúságról akarok szóllani, mellyet a' hallott példátlan különösségű beszéd bennem okozott. Már ha tárgya volna is az emlegetett dolog a' világosítás adásnak: de ilyen illetlen, indulatos és szokatlan módon kell e' azt kívánni? Azomban kik adhatják a' kért világosítást? természetesen a' méltóságos és törvénytudó Lordnak tisztjársai. Hogyhogy jöhet hát valaki arra a' gondolatra, hogy a' magyarázat adást abban az idő pontban

*) Brougham Ur elsőben, a' mint hírvolt, General-Solicitorsággal (Korona-Fiskalissággal) vala megkínálva; de azt el nem fogadta. Azután későbbén kínálta volna meg Gróf Grey a' Nagy-Cancellariussággal — s azt elfogadta. Hihetően hogy erre tzelőz Croker Ur, az Admiralitásnak Titoknokja, de a' ki most e' hivatalból kiesett.

kérje, midőn látja, hogy a' Ministerék közzül senki jelen nintsen. Méltó megjegyezni továbbá azt is, hogy a' Ministerék nem is kötelesek erről világosítást adni, mivel az eféle alkudozasoknak titokban kell maradni. Hasonló értelemben volt Lord Morpeth, azzal az észrevétellel, hogy Brougham Ur legálább nem mondta azt a' mit egy esmeretes Minister (Hg Wellington, harmadévi) mondott, hogy t. i. örült ember lenne ő, ha Minister akarna lenni, s még is a' lett utoljára. Részt vettek e' Vitatásban azután mások is, Lord Gower, Duncombe, Hardinge, Wellesley 's a t. kik közzül némelyek Lord Brougham ellen beszéltek, mások Hg Wellington Characterét oltalmazták.

Francia Ország.

Páris Dec. 3 kán. A' Korona Herzeg Lyoni útjából Dec. 1 napján estve visszaérkezett. — A' Követek Háza-nak Dec. 1 napi Ülésében a' Ministeriatánsnak Elölülője s egyszersmind Finantz Minister Lafitte Ur egy törvényjavallatot téve fel, melly szerent az úgy nevezett Kárpottásnak közzőségés Fundusa az 1850-diki és 1851-diki rendkívülvaló Országos költségekre fordíttatni kívánatik. Abból az 1000 milliommnyi summából t. i. melly 1825-ben a' Kiköltözteknek kárpottásul megadatlatott — a' keresetekt felszámításának végződésével — felmaradl 100 milliommnyi summa, melly a' Ministertől feltett törvényjavallat szerent, többé a' Kiköltöztek kárpottásának tellyesítésére nem fordíttatik, hanem az Orzágnak esik, és a' jövő két esztendői rendkívül való költségekre adattatik. Ez alkalmatossággal a' Minister Frantzia Orzágnak jelen állapotjáról és a' Külső Országokkal va-

ló hogyanállásáról beszédet tartván, monda a többek között: „Azoknál a történeteknél fogva, mellyek egy szomszéd Statusban estek (t. i. Belgiumban, hol az Orosz és Burkus Fejedelmi Házakkal Sógor Nassau-i Ház az uralkodástól végképpen kirekesztetik) egy közönséges Krizistól lelete vala félni; 's ez a felelem elég magyarázatja Uraim, azoknak a hadi készüléteknek, mellyek inkább előrelátásból, mint ellenséges szándékból, némelly Országokban tételtek. Bizonytal erősítjük Uraim, hogy mi ezen készülétekre nézve a legvilágosabb és kielégítőbb magyarázatokat nyertük. De ezen magyarázatok tellyességgel nem fognak bennünket a hasonló szükséges készüléteknek tevésétől eltartoztatni, a mit az Uraknak egyszeriben megfogunk bizonyítani. — Frantzia Ország nem fogja megengedni, hogy a Bele nemavatkozás principiuma megsértetessék. Igyekeznek megakadályoztatni, hogy a békesség kotzkára ne tetessék, midőn megőriztethetik. Ha elkerülhetetlen lésszen a háború, meg kell bizonyítva lenni a Világ előtt, hogy mi azt nem akartuk és fegyvert azért fogtunk, mivel kényszerítettek bennünket a háború és Principiumunknak meglagadása között választani. Folytatni fogjuk azért az alkudozásokat (a' Belgiumi dolgoknak háború nélkül való elintézésében), és minden arra mutat, hogy alkudozásainkban szerentsések leszünk. De az alatt míg alkudozunk, egyszersmind készülünk. — Rövid idő alatt Uraim, jól felkészített erős várainkon kívül, 500,000 hartzra kész, jó vezérű, jó fenyítékű katonát fogunk előmutatni tudni; Kiket egy milliom Nemzeti Gárdistáink fognak segíteni. A' Király, ha szükség lejend, maga vezérli a' Nemzetet (Eleven felbuzdulás a' Gyűlésben. Sokszorozott kiáltás: Eljen a' Király! Eljen a'

szabadság! — Mindeneknek szeméi oda fordulnak a' kar-padra, hol Nemours Hertzeg, a' Királynak egyik fia ül. — A' Minister meg áll beszédjében, míg a' nagy buzdulás és kiáltozás megsendenednek). — Mint Finantz Minister — így szolla tovább — tartozom azt a' bizonytságot adni az Uraknak, hogy a' háború meggyőzésére való eszközökben sem fogunk szükségét látni. A' Budget, mellyet a' jövő esztendőre most dolgozunk, a' rendes költségekben, nevezetes alábbszállításokat fog magába foglalni; a' rendkívül való költségekre benne 80 milliomot kérünk, — a' földre vetett Adó ennyivel lesz lejjebb szállítva — és azt az Urak tudják, hogy 80 milliomnyi jövedelem (évenként) 1500 milliom Tökét ábrázol. Több mint 2000 milliomot érő erdők vagyon eladni való, mellyből a' Status kevés hasznót veszen, ellenben ha eladja, privát emberek kezében, több hasznót fog fordítani. És így pénzünk temérdek vagyon akár mitsoda háborúnak is megbírására — De ismét azt mondom, hogy a' békesség végtelenül hihetőbb a' háborúnál. Ha Frantzia Ország és Anglia békességet akar, ha más Hatalmasságok is ohajtják: ugy nem tudjuk miképpen lehetne annak megzavartatnia. Folytatni fogjuk azért békes szándékkal az alkudozásokat, de felmilliom katonával és egy milliom Nemzeti gárdával birva, alkudozunk. (Tetszés). — Annakutánna a' Hadi Minister nyújta elő egy törvényjavallatot, melly szerént 80,000 ember, az 1850 iki rendből, rendes szolgálatra szollittatik.

Tudományos Jelentés.

A' folyó Esztendő második Felében jelent meg Erdélyben Kolosváron egy Munka ilyen tizim alatt: „Diétetikai rövid Katekhésis, a' Városi al-

sóbb és Falusi Oskolák számára. Olvasó-Könyvnek írta Maros Vásárhelyen Orvos Dócior Sz. Szotyori Jósef.

A' tudós Szerző Úr, kinek már az 1826 dik esztendei Tudományos Gyűjtemény 6-dik Darabjában, a' Vaccináról írt, valóban derek Értekezése köz helyben hagyást nyert, nevezett munkájában világos és a' gyermekek meg fogásához igen jól alkalmaztatott Kérdésekben és Feleletekben elő adja:

1-ör. Mi a' test szépsége és épsége; mik azoknak ellenségei; hogy kell azokat ezektől meg őrizni?

2-ör. Miben áll az élet és egészség? Beszél az azokra szükségesképpen megkívántató külső dolgokról, nevezetesen; a' Világosságról és Melegről; a' Levegőről; a' tápláló Eledelekről, Italokról; a' Ruházatról, továbbá mitsoda befolyások van azokra a' Lakó és háló Szobáknak, a' Tisztaságnak, a' Munkásságnak és Nyugodalomnak? Toldálékul ragasztja ide azokat a' pontokat, mellyekről szükséges a' távollévő Orvost a' beteg állapotjára nézve tudósítani.

3-ör. Mik okoznak leginkább betegségeket? Elő számlálja azoknak legközségesebben elő fordulni szokott nekeit; megmondja mik különösen a' gyógyulás eseteiben telyesítendőek?

4-er. Beszél különkülön minden véletlen esetekben segítő eszközökről; az állati, plántai és ásványi mérgekről, 's az azok ellen való szerekről.

A' Természet ki törülhetetlenül óltotta mindnyájunkba az élet szeretetét, és hogy azt épségben fenn tartani igyekezzünk. De helyheztetésünk miatt nem tudhatjuk mindnyájan említett igyekezetünk és kívánságunk elérése módját, — melly miatt világi boldogságunk nem kis részben szenvedne tonkülást; ha nem találkoznának közöttünk, a' kikvisgálván a' velünk és körülöttünk lévő dolgokat, mellyektől életünk, egészségünk és halálunk nagy mértékben függ, ugyan azokból nem szereznenek az élet és jól létel fel tartására szükséges eszközöket, 's azokat a' nálók nélkül szükkölködő ember társaiknak ki nem nyilatkoztatnák. Az említett munkában a' tudós Szerző Úr, a' legbetesebb kintsünket tárgyazó dolgokról kívánt bennünket tudósítani, 's ennél fogva minél esmeretesebb leszen a' két hazában, annál inkább eléri tzelját. Figyelmetes olvasása 's olvastatása gyermekeinkel és tselédinkel igazán közhasznúvá teheti ezt; mert bölts intései 's oktatásai egészségünk fenn tartására sőt életünk megtartására és hosszszabbítására is vezérelnek.

A' pénz folyamát December 15-dikán; közép ár:

A' Státus 5p. Centes Obligatzióji 89 1/2
Az 1820-beli sorsosok, 165 4/5
Az 1821-beli hasonlók, 1159/10
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligatzióji; 50 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek 1009 4/5 for. ton, Conv. Pénzben.

A' mai postanapon küldjük Szathmár Vármegye Mappáját tisztelt Olvasóinknak a' Kolosvári, N. Enyedi, M. Vásárhelyi, Temesvári, Szebeni, Brassói és Udvarhelyi Tsmókban, petsét alatt.

Szerkesztető és Kiadó Márton Jósef, Professor. (Landstrasse Nro 273.)

Nyomtató: Nemes Haykul Antal (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)